Työterveyslaitos

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
SUOMEN EDUSKUNTA
TyV@eduskunta.fi

LISÄSELVITYS
17.11.2025

Sähköpostinne 14.11.2024; HE 158/2025 vp: Työterveyslaitoksen lisäselvitys (VL: Irtisanomiset vs terveys)

LISÄSELVITYS HE 158/2025 VP (TYÖNTEKIJÄN HENKILÖÖN LIITTYVÄÄ IRTISANOMISPERUSTE)

Täydennys lausuntoon: HE 158/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työntekijän henkilöön liittyvää irtisanomisperustetta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Irtisanomisiin liittyvät terveyskysymykset ovat harvaan tutkittu alue. Vähäinen tutkimus on keskittynyt etenkin kollektiivisiin irtisanomisiin. Yhteistoimintalakiin perustuvissa irtisanomisissa on havaittu mielenterveyden häiriöiden lisänneen irtisanomisen todennäköisyyttä henkilöstön vähentämisen yhteydessä (Böckerman ym. 2024). Samalla terveysongelmien on havaittu vähentävän työttömien uudelleentyöllistymisen todennäköisyyttä (Junna ym. 2022). Sairauksien voidaan myös todeta heikentävän työllistymisen mahdollisuutta. Vaikka irtisanomisen vaikutukset työvoiman liikkuvuuteen ja yritysten tuottavuuteen saattavat olla myönteisiä, työttömäksi joutumisen vaikutukset kohdistuvat eri tavoin terveydentilan ja työkyvyn mukaan.

Työterveyslaitoksen tutkimuksissa on todettu suurten irtisanomisten lisäävän sairauspoissaolon riskiä työnsä pitäneillä enemmän kuin pienemmät irtisanomiset (Vahtera ym. 1997). Tällöin irtisanomisten ja sairauspoissaolojen välinen yhteys selittyi osittain työn fyysisen rasittavuuden ja epävarmuuden lisääntymisellä ja vaikutusmahdollisuuksien vähentymisellä (Kivimäki ym. 2000). Toisaalta myös niillä työnsä menettäneillä, jotka työllistyivät parhaiten uudelleen, oli vähiten heikkenemistä terveydessä (Kivimäki ym. 2003).

90-luvun laman irtisanomisvaikutuksista kuntasektorilla tehdyt tutkimukset osoittavat, että irtisanomisilla oli kielteisiä terveysvaikutuksia työpaikoilla sekä irtisanottaviin että niille, jotka välttyvät irtisanomisilta. Tulokset eivät välttämättä suoraan ole sovellettavissa 2020-luvulle. Samalla kun kollektiivisiin irtisanomisiin liittyviä terveysnäkökulmia analysoidaan suhteessa yksilötason irtisanomispäätöksiin, on vaikea arvioida, kuinka pitkälle kollektiiviset havainnot ovat yleistettävissä. Yleensä irtisanomispäätös on kuitenkin lähes poikkeuksetta hyvin negatiivinen tieto yksilölle ja sen vaikutus riippuu sekä yksilön elämäntilanteesta että henkilökohtaisesta resilienssistä.

Irtisanomistilanteissa on tärkeää huolehtia työkyvyn tuesta sitä tarvitseville muutostilanteissa, sillä työkyky saattaa vaikuttaa uudelleentyöllistymismahdollisuuksiin. Terveysongelmat ovat työttömillä yleisiä, ja useat sairausryhmät, erityisesti mielenterveyden häiriöt, ovat yhteydessä heikompaan työllistymiseen. Eri arvioiden mukaan jopa 20–50 % tilastoiduista työnhakijoista on käytännössä työkyvyttömiä. Terveysongelmat ovatkin yksi yleisimmistä työllistymistä haittaavista tekijöistä. Lakimuutoksien vaikutuksia seuratessa on tärkeä kiinnittää huomiota irtisanottujen uudelleentyöllistymiseen vaikuttaviin terveysongelmiin ja siihen, tarjotaanko heille tarkoituksenmukaisia työkykyä tukevia palveluita. Työterveyslaitokselta löytyy

tuoretta tietoa ja työkaluja siihen vaiheeseen, kun halutaan varmistaa työkyvyn tuen jatkuvuus työttömäksi jäädessä tai työttömyydestä työhön siirtyessä tai työttömänä ollessa. Tässä työterveyshuollolla voi olla keskeinen rooli. Työkykynäkökulma on tärkeä, sillä työttömyys on myös riski työkyvylle erityisesti pitkään jatkuessaan.

Antti Koivula
pääjohtaja

Böckerman ym. 2024, https://doi.org/10.1177/23970022241244988

Junna ym. 2022, https://link.springer.com/article/10.1186/s12889-022-13023-0

Kivimäki ym 2000, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/10753148/

Kivimäki ym. 2003, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/14570435/

Vahtera ym. 1997, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/9343499/